

Seyss-Inquart en Christiansen die juist bezig waren, een groot aantal nieuwe rechtbanken te vormen die in werking zouden treden zodra in bezet Nederland de z.g. *Ausnahmezustand* (een Duitse 'staat van beleg') afgekondigd zou worden, vernamen op 6 juli tot hun verrassing dat Hitler had bepaald dat berechting van illegale werkers voortaan nagelaten moest worden; het desbetreffende *Führerbefehl* werd op 30 juli door Hitler ondertekend; het hield in, dat op heterdaad betraptte *'Terroristen und Saboteure'* ter plaatse neergeschoten moesten worden, dat later gegrepenen aan de 'SD' moesten worden overgedragen en dat *'Mitläufer'* *'zur Arbeit einzusetzen'* waren; van generaal Keitel, *Chef* van het *Oberkommando der Wehrmacht*, zouden nadere regelingen uitgaan. 'Die konden', zo schreven wij in deel 8, 'gegeven de zeer algemene aard van het *Führerbefehl*, moeilijk gemist worden. Vielen diegenen die bijvoorbeeld hulp aan onderduikers georganiseerd, illegale bladen uitgegeven of spionage bedreven hadden, wel onder het *Führerbefehl*?' Welnu, op 18 augustus bepaalde Keitel dat allen, *'die die Sicherheit oder Schlagfertigkeit der Besatzungsmacht in anderer Weise als durch Terror- und Sabotageakte gefährden'*, óók aan de 'SD' overgedragen moesten worden die hen, alweer, *'zur Arbeit einzusetzen'* had. 'Men zou dat', schreven wij in deel 8, 'kunnen interpreteren als transport naar een concentratiekamp. Duidelijk was dat alles niet.' Voor Rauter evenwel was het duidelijk genoeg om zijn beleid te verscherpen. Op 18 juli (d.w.z. nog voordat het *Führerbefehl* ondertekend en ontvangen was) schreef hij aan de Berlijnse chef van de *Ordnungspolizei* dat hij *'jetzt in drei Fällen gezwungen war, da kriegsgerichtliche Verhandlungen nicht steigern dürfen, verhaftete Terroristen und Saboteure als Sühne standrechtlich in grösserer Anzahl zu erschiessen'*¹ (ons zijn maar twee gevallen bekend²), één dag later, 19 juli, berichtte hij per telex dat hij deze aangelegenheid met Kaltenbrunner, Heydrichs opvolger als feite-

¹ Brief, 18 juli 1944, van Rauter aan generaal Wünnenberg (PRA-Den Haag: p.v. inz. Rauter (6 dec. 1947), p. 77 (Doc I-1380, a-1)). ² Beide gevallen werden op 18 juli in de Nederlandse dagbladers gepubliceerd. Uit het bericht bleek niet meer dan dat Rauter 'een aantal gearresteerde terroristen en saboteurs standrechtelijk' had laten doodschieten, één groep op 16, één groep op 17 juli, de eerste wegens een aanslag op een 'SD'er' te Amsterdam, de tweede wegens een aanslag op een afdelingshoofd van het Rotterdamse bevolkingsregister.

Wij voegen toe dat te Amsterdam de 'SD'er' Wehner op 16 juli was geliquideerd en dat Rauter daags daarna in de duinen bij Overveen vijftien illegale werkers had doen doodschieten, onder wie acht die door de verraden KP-overval op het Huis van Bewaring aan de Weteringschans te Amsterdam (uitgevoerd in de nacht van 15 op 16 juli) in handen van de 'SD' waren gevallen; tot die acht behoorden twee leden van de Top van de Landelijke Knokploegen: Johannes Post en Hilbert van Dijk.